

Eyleme Geçmek

Aktivizme duyulan ihtiyaç

İnsan hakları eğitiminin ilgilendiği konulardan biri de, insan hakları kültürünü güçlendirecek tutumlar geliştirmektir. Ancak insan hakları eğitimi bundan daha fazlasını hedefler. Zira kendimiz, arkadaşlarımız ya da iş arkadaşlarımız insan haklarına ne kadar saygılı olursak olalım, insan hakları ihlalleriyle çevrelenmiş bir şekilde yaşıyoruz. Bu ihlalleri de (en azından kısa vadede) sadece eğitimle geliştirilecek olumlu tutumlarla durduramayız.

Gençler de insan hakları ihlallerinin durdurulmasının kolay bir süreç olmadığını farkında. Bu durum bazen eğitim çabalarımızın altını oyabiliyor. Sonuçta gerçek hayatta İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi kimsenin umurunda değilse bu belge hakkında bilgi sahibi olmak ne işe yarar? İnsan hakları ihlallerine engel olmak için hiçbir şey yapamıyorsak, bu ihlallerin farkında olmamızın ne faydası var? Ve kurbanlar acı çekerken kendimizi onların yerine koymamızın—bu da sadece insan hakları ihlallerinden kaynaklanan acıların çoğalmasından başka bir işe yaramıyorsa— anlamı ne?

Gençleri insan hakları ihlallerine karşı eyleme geçmeye teşvik etmek büyük bir anlam taşır. Bu, sadece dünyada gerçekten bir değişim yaratmakla alakalı değildir; eylemde bulunmak aynı zamanda genç insanların istediği bir şeydir. Eylemlerinin bir şeyleri değiştirdiğini görmek gençlerin kendilerine güvenmelerini, daha güçlü hissetmelerini ve heyecan duymalarını sağlar; ayrıca insan hakları eylemi deneyimini hayatlarına daha kolayca taşıyabilirler. Hiçbir etkinlik ya da ders aynı deneyimi kazandırmaz.

Ne tür yöntemler kullanabiliriz?

Bu bölümün ikinci kısmı grubunuzla atabileceğiniz somut adımlardan bahsetmektedir. Öncelikle *aktivizme giden yolda atılacak basit adımlarla* başlayalım: Bunlar, insanlara mesajlarımızı iletmek için kullanılacak küçük ölçekli etkinliklerdir ve dört alt başlıkta toplanabilir:

1. Haberdar olmak
2. Meseleleri gündeme taşımak
3. Mevcut sivil kuruluşlarla ilişki kurmak
4. Sonuca ulaşmak!

Bu kategoriler, bir faaliyet silsilesi belirtmekten çok, daha kolay organize olabilmeyi anlatabilmek amacıyla sıralanmıştır. Fakat bir kategoriden bir sonrakine geçiş yaparken bir ilerleme kaydetmiş olmak gerekir. Bu sıralama çok katı bir şekilde algılanmamalıdır, çünkü önerilen birçok eylem birden fazla kategoriye girebilecektir. Burada verilmek istenen önemli nokta, bu kategorilerin her birinin diğerlerinden bağımsız olarak ele alınabileceği ve her kategorinin nispeten az hazırlık gerektirdiğidir.

Eylem önerileri kendi içlerinde radikal değildir. Bu eylemlerin bir çoğunu yürütmekte olduğunuz çalışmalarda kullanabilirsiniz—poster tasarlamak, belli konular üzerine münazara yapmak, kültürel etkinlikler düzenlemek, farklı örgütlerle biraraya gelmek, mektup yazmak, vs. Basit olduğu açıkça belli olan bu tür yöntemler aslında profesyonel aktivistler tarafından kullanılmakta ve etkili olmaktadır.

Aslında neredeyse her yöntem uygundur! Grubunuzla yaptığınız çalışmanın *aktivizm* niteliği taşıması, belirlediğiniz amaçlarla ve çalışmanızın topluma ne kadar ulaştığıyla alakalıdır.

“Yaptığın son derece önemsiz gözükebilir, ama ne olursa olsun bunu yapıyor olman son derece önemlidir.”

Mahatma Gandhi

“Kötüyü protesto etmeden kabul eden kişi gerçekte onunla işbirliği yapıyor demektir.”

Martin Luther King

“İleri! diye haykırırsanız, lütfen hangi yöne doğru ilerlememiz gerektiğini eklemeyi unutmayın. Çünkü bu sözcüğü aynı anda bir papazla bir tanrıtanımaza bağırırsanız, ters yönlere doğru koşmaya başlayacaklardır.”

Anton Çehov

Planlama

Bu bölümün üçüncü kısmı etkin planlamayla ilgilidir. Bu kısım sadece bir kerelik eylemler geliştirmeniz için değil, daha ziyade grubunuzun insan hakları temalarını derinlemesine kavradıktan sonra düzenleyeceğiniz aktivizm etkinlikleri için daha stratejik bir yaklaşım geliştirmeniz için sunuldu. Grubunuz daha sistematik bir yaklaşım içinde çalışmaya hazırsa (ya da hazır olduğunda), planlama uygulamalarına göz atmanız ve bunlardan bazılarını uygulamanız faydalı olacaktır. Uygulamalar, grubunuzun erişmek istediği amaçları daha iyi tanımlaması ve formüle etmesi için yararlı olacaktır. Grubunuz bunu yapmak için ne kadar çok beceri geliştirirse başarılı olma şansı o derece artacaktır.

Grubunuzun öneri getirmesine izin verin. Bu sayede büyük bir olasılıkla kendi yetenekleri-ne daha uygun fikirler geliştireceklerdir, bu da eylemin daha etkili olmasını sağlayacaktır.

Aktivizme giden yolda atılacak basit adımlar

Arayıp bulun; bilgileri güncelleyin

Ne olup bittiği bilinmediği sürece kimse bir şey yapamaz. Haberdar olmak, etkin aktivizm için atılacak en önemli adımlardan biridir. Bilgi sahibi olmak yapılabilecek birçok şey için yeni fikirler geliştirilmesinde yardımcı olur. Fakat bilgiye erişimi ille de kuru ya da statik bir süreç olarak görmeyin: Bilgi her yerdedir, çeşitli kaynaklardan faydalanmak için yaratıcı olmamız gerekir.

Çevrenizde olup biten olayları araştırın

- İnsan hakları ihlallerinin yaşandığı olayları bulmak üzere yerel ya da ulusal gazeteleri takip edin.
- İlginizi çeken ya da sizi kaygılandıran bu olaylarla alakadar olan insanlarla iletişime geçin: Bu konuda herhangi biri bir şey yapıyor mu?
- Farklı vakaları içeren bir duvar kolajı yapın. Aynı haklarla ilgili olan vakaları birleştirin. Bu vakaları takip edin.
- Grubunuzla bu vakaların üzerine gitmenin yollarını tartışın.
- Azınlık grupları ya da dezavantajlı grupların üyeleriyle görüşün, ne düşündüklerini öğrenin.

Ne oluyor? Nerede?

Diğerleriyle karşılaştırıldığında ülkeniz ne durumda?

- Hükümetinizin hangi uluslararası sözleşmelere imza attığını bulun. Bu sözleşmelerin içeriğini öğrenin.
- İnsan hakları konusunda çalışan uluslararası sivil toplum kuruluşlarının (örneğin Uluslararası Af Örgütü, Uluslararası İnsan Hakları Birliği Federasyonu-*International Federation of Human Rights Leagues* ya da İnsan Hakları Gözlem Örgütü-*Human Rights Watch*) ülkenizde ilgilendiği konular var mı?
- Bu konuda hükümetin ne yaptığını öğrenin.
- Ülkenizde insan hakları ihlalleriyle mücadele eden mevcut STK'ların hangileri olduğunu bulun.

Dünyada ne olup bittiğini öğrenin

- Sizi en çok ilgilendiren insan hakları konularının hangileri olduğuna karar verin. Bu hakların dünyanın hangi bölgelerinde özellikle tehdit altında olduğunu bulun.
- Bu hakların ihlal edildiği yerleri bir dünya haritası üzerinde işaretleyin.
- Bir ülke ya da bölge tespit ederek (bulduğunuz yer olmamalı) burada ihlallere neyin sebep olduğunu bulmaya çalışın.
- Bu konularda hangi örgütlerin bir çalışma içine girdiğini bulun –daha fazla bilgiye ulaşmak için bu örgütlerle irtibata geçin.
- Uluslararası STK'lar ve hükümetlerarası örgütlerin web sitelerine ya da yayınlarına bakın (Avrupa Konseyi, Birleşmiş Milletler vs.)

Eylem

Örnek: Semtinizde bir anket çalışması yapın

Sonuç getirecek bir eyleme geçmek istiyorsanız, bir anket çalışması yerel düzeydeki toplumla ilişkiye geçmek için uygun bir yöntemdir. İnsanların belirli konulara nasıl yanıt verdiğini gözlemleyerek toplumun nabzını yoklamış olursunuz; bu da toplumunuz için gerekli ve uygulanabilir eylem yöntemini seçmenizde size yardımcı olur. İnsanlarla konuşmak, çalışmanızı tanıtmak, insanlara bilgi vermek ve destek almak için de iyi bir yoldur. Herhangi bir kamuoyu yoklaması daha somut bir eylemle de birleştirilebilir.

Toplumunuzdaki insanların görüşlerinden ne kadar haberdarsınız?

Kime soru yöneltebiliriz?

Bir anketle aşağıdaki gruplarla iletişime geçebiliriz:

- tanıdığınız insanlarla –arkadaşlarınız ve aileniz;
- okulunuzda –öğrenciler ve öğretmenlerle (ya da her ikisiyle);
- sokaktaki insanlarla;
- azınlık gruplarıyla ya da diğer dezavantajlı topluluklarla;
- farklı gençlik gruplarıyla;
- iş camiasıyla (bu gruplarla bazen formları sonra toplamak amacıyla posta kutularına atarak da ilişkiye geçilebilir).

Neyi araştırabiliriz?

Anketinizi geliştirmek için aşağıdaki alanlardan bazılarını ele alabilirsiniz. Anketin nasıl yürütüleceğine dair daha detaylı bilgi için sayfa 238'deki "Oy kullanmak ya da kullanmamak?" etkinliğine bakın.

- İnsan hakları üzerine insanların ne bildiğini öğrenin:
 - Tutuklandıklarında hangi haklara sahip olduklarını biliyorlar mı?
 - Ayrımcılık karşıtı yasadaki haberleri var mı?
 - Üzerinde çalışılan herhangi bir yasa tasarısından haberdarlar mı?
 - Hakları ihlal edildiğinde ne tür bir yardım alabileceklerini biliyorlar mı?
- Önemli olduğunu düşündükleri şeyin ne olduğunu öğrenin:
 - Günlük yaşantılarında kendilerini en çok kaygılandıran/meşgul eden insan hakları hangisi/hangileri?
 - En ciddi insan hakları ihlallerinin nerede işlendiğini düşünüyorlar?

Onları kaygılandıran belirli bir insan hakları teması ya da ihlali var mı?
Kaygılandıkları belirli bir konuyla ilgili eyleme geçmişler mi?

- Kendilerini kaygılandıran bir konuyla ilgili harekete geçmeye ne kadar hazır olduklarını anlamaya çalışın:

Bir konuyla ilgili hoşnutsuzluklarını ifade etmek için bir şey yapmaya hazırlar mı?

Bir sokak eylemine katılmaya hazırlar mı?

Herhangi bir konuda bir dilekçe imzalamaya hazırlar mı?

Bir hükümet yetkilisine mektup/dilekçe yazmaya (ya da yazılan dilekçeyi imzalamaya) hazırlar mı?

- ❓ **Sizi hangi konular endişelendiriyor? Bunlarla ilgili herhangi bir şey yapmaya hazır mısınız?**

Konuları gündeme taşıyın

Aktivizmin gücünde insan sayısı genellikle etkilidir. Politikacılar büyük sayıdaki insan gruplarını dikkate alırlar –çünkü bir insan tek başına büyük bir insan kümesi kadar güçlü olamaz. Bu sebeple, ne kadar çok insanı inandıklarınızla etkileyebilirsiniz olumlu bir sonuca ulaşma şansınız o kadar yüksektir.

Ancak insanlar gündelik yaşamlarında hayli yoğundur. Bu yüzden kendi yaşantılarıyla doğrudan bağlantısı olmayan bir mesele için zaman ve enerji harcamaya her zaman istekli olmayabilirler. Bunun için her şeyden önce insanları *bilgilendirmeli* ve onların *ilgisini çekmelisiniz*; konu üzerinde oturup düşünceleri için bilgilendirmeyi orjinal yöntemler kullanarak ve canlı bir şekilde yapmalısınız. İnsanları güldürün, durup bakmalarını sağlayın –hatta onları şoke edin. İlgiyerini üzerinize çekmeye çalışın!

- Belli bir konuya ilgi çekmek üzere bir poster ya da poster serisi tasarlayın. Bir sergi düzenleyip arkadaşlarınızı ve ailenizi davet edin.
- Grubunuzun insan hakları alanındaki çalışmasını tanıtmak üzere bir web sitesi açın.
- Bir İnternet tartışma grubu oluşturun –ve arkadaşlarınıza bundan bahsedin. Değişik ülkelerden insanların gruba katılmasını sağlayın.
- Bir insan hakları teması üzerine kameranızla kendi görsel materyalinizi hazırlayın ya da bir tiyatro gösterisi düzenleyin (sayfa 86'daki "İfade et" etkinliğine bakın)
- Bir şarkı, müzikal ya da bir oyun yazın, bunu sunun!
- İnsan hakları temalarından biri üzerine halka açık bir münazara düzenleyin; arkadaşlarınızı davet edin.
- Bir insan hakları teması üzerine kaygılarınızı dile getiren, bu konuda gerekli bilgiyi içeren bir broşür hazırlayın; broşürleri sokakta dağıtın ya da posta kutularına atın.
- Yerel (ya da ulusal) gazete için bir makale yazın.
- İnsan hakları eğitimiyle bireysel olarak ilgilenin! Diğer gençlik grupları ya da civardaki okullarla irtibata geçin ve çalışmanız üzerine konuşup konuşmak istemediklerini sorun.

Eylem

Örnek: Basının ilgisini çekmeye çalışın

- ❓ **Düzenleyeceğiniz faaliyet başkalarının ilgisini çeker mi? Bununla ilgili haberleri insanların okumalarını nasıl mümkün kılırsınız?**

Reklamın her türlü iyi reklamdır.

Bir faaliyet düzenliyorsanız, etkinliklerinizin tanıtımı için yerel gazete, radyo ve televizyonlardan faydalanın. Söylemek istediklerinizi kâğıda dökmek her zaman en iyi yöntemdir, bu sayede gazeteciler zamandan tasarruf ederler. Gönderdiğiniz yazı masada gözlerinin önünde durursa bunu kullanmaları olasılığı, kalkıp sizinle görüşme yapmaları olasılığından daha yüksektir. Bu durumda etkinliğinizin basına yansıtış şeklindeki doğruluk oranı da artar.

Şunları unutmayın:

- Yazdıklarınız kısa ve basit olsun, teknik bir dil ya da kısaltmalar içermesin.
- Kısa, vurucu ama toparlayıcı bir başlık atın.
- İlk paragraf temel bilgiler vermeli: Kim, ne, ne zaman, nerede ve neden.
- İkinci paragrafta ne yaptığınızı daha detaylı anlatın.
- Ek bilgi ya da arka plan bilgisi üçüncü paragrafta yer alabilir.
- Basın bülteninin sonuna “Daha fazla bilgi için ... ile iletişime geçin” yazmayı unutmayın
- Kâğıdın sadece bir yüzünü kullanarak çıktı alın. Çift satır aralığı kullanın.

Başka bir sivil toplum örgütüyle güçlerinizi birleştirin

Ülkenizde (bölgenizde) faaliyet gösteren STK'lar üzerine bir inceleme yapın

- Yerel yönetim ya da ilgili Bakanlığa kayıtlı sivil toplum örgütlerinin listesini bularak bunu yapabilirsiniz. İnternette tarama yapın ya da bölge kütüphanesine gidin. Bu alanda faaliyet gösteren bir örgüt biliyorsanız sizi diğer örgütlere yönlendirecektir.
- Hangi uluslararası STK'ların ülkenizde faaliyetleri olduğunu ya da hangisinin ülkenize özel bir ilgisi olduğunu bulmayı unutmayın.
- Kendisini ille de ‘insan hakları örgütü’ olarak tanımlamayan kuruluşlara da bakın. İnsan haklarını geniş bir çerçevede ele alın; engellilerle, düşük gelir seviyesi olan ailelerle, aile içi şiddet kurbanlarıyla, ya da çevresel konularla ilgilenen grupları da dikkate alın.

Bu STK'lara uğrayıp, buradan bir temsilciyle görüşmeye çalışın, çalışmalarını hakkında bilgi alın ya da temsilciyi grubunuzla söyleşi yapmak üzere davet edin.

- Bölgenizde çalışan farklı STK'ları gösteren bir şema hazırlayın: Hangi haklar üzerine çalıştıklarını, kullandıkları yöntemleri, coğrafi kapsamalarını ve çalışan ve gönüllü sayılarını şemaya kaydedin.

Örgüt	Personel (gönüllü) sayısı	Hak türleri	Yöntemler	Etki alanı	Gönüllülere nerede ihtiyaç var?
'Greenia'	5 (6)	Çevresel	Kampanya, eğitim	Yerel	Protesto gösterileri
'Uluslararası Af Örgütü'	2 (12)	Kişisel ve siyasal haklar	Lobi, kampanya, mektup	Uluslararası	Mektup yazma
'Kadınlar Haklıdır!'	10 (8)	Kadın hakları	Eğitim, kadın mülteciler	Ulusal	Broşür dağıtımı

Yerel bir sivil toplum örgütüne gönüllü olmayı teklif edin

Birçok örgütün bir gönüllü ekibi vardır. Bu örgütler yarı zamanlı gönüllü destek karşılığında doğrudan deneyim sunabilir. Böylece profesyonel aktivistlerle birlikte çalışma ve sivil toplum örgütü aktivitelerini kavrama fırsatı yakalanabilir.

Bunun yanında, bazı örgütlerin bünyesine yeni gönüllüler katarken ihtiyatlı davranabileceğini unutmayın. Gönüllü olmak isteyen gençler, bu sivil toplum örgütleriyle ilişkiye geçmeden önce aşağıdaki noktalar üzerinde düşünmüş olmalıdır:

“Benim için İnsan Hakları Eğitimi, gey ve lezbiyenlerle birlikte çalışmak, onların yaşamları ve hissettikleri hakkında konuşmak, normal olmaya dair sorular üzerine tartışmaktır.”

Martin Krajić, İnsan Hakları Eğitimi Forumu gönüllüsü ve katılımcısı

“Uluslararası Af Örgütü müzik yapmamız için bize ilham veriyor. Müzik insanlara en kısa yoldan ulaşıyor. Mesaj ise çok net: Bir mektup yazabilir ya da bir kart gönderebilirsiniz. Ve ne kadar çok verirsiniz, bunun karşılığında o kadar çok şey alırsınız.”

U2 Solisti Bono

- Gönüllü destek vermek üzere vakit ayırabilir misin?
- Çalışmalarda ne tür sorumluluk alabilirsiniz? Kalıcı ve güvenilir bir gönüllü olacağına dair örgüte güvence verebilir misin?
- Ne tür becerilere sahipsin? Bir örgüte bunlarla ne katabilirsin?
- Örgüt hangi alanda çalışıyor? Bu konuyla ilgileniyor musun?
- Gönüllü çalışarak bundan ne sağlamayı umuyorsun? Bunu örgütle görüştün mü?

Yerel bir insan hakları örgütüne katılın, ya da kendi örgütünüzü kurun

Uluslararası Af Örgütü üyelikle yürüyen bir örgüttür. Çalışmaları, örgüte destek veren dünya çapındaki binlerce gönüllü tarafından yürütülür. Grubunuzun bazı üyeleri bu örgüte katılmak isteyebilir ya da bunun yerine kendi inisiyatifinizi oluşturabilirsiniz. Bu kuruluşun materyal ve destek alabilir, bunun karşılığında kampanya ve lobi eylemlerinde kuruluşa yardımcı olabilirsiniz.

Daha fazla bilgiye erişmek için, eğer mevcutsa, ülkenizdeki Af Örgütü ofisiyle ilişkiye geçin.* Ya da *1 Easton Street, London, WC1X*, Britanya adresindeki Uluslararası Sekreteryaya ulaşın; ya da web sitelerine bakın: www.amnesty.org

Uluslararası İnsan Hakları Birliği Federasyonu (*The International Federation of Human Rights Leagues - FIDH*) kurulan ilk uluslararası insan hakları örgütüdür (1922). Kuruluşun amacı İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve insan haklarını koruma altına alan diğer uluslararası aygıtlarla tanımlanmış olan tüm hakların uygulamalarının geliştirilmesidir. Federasyon, 86 ülkeden 105 kuruluşla, birçok ülkede işlenen insan hakları ihlalleri üzerine güvenilir raporlar hazırlayan bir uzmanlık ve dayanışma ağıdır.

Ülkenizde FIDH'ye bağlı herhangi bir insan hakları örgütü olup olmadığını araştırarak işe koyulabilirsiniz. Bu örgütlerden materyal ya da ülkenize dair bilgi rica edebilirsiniz. www.fidh.org sitesinden ulusal düzeydeki kuruluşların adreslerine ulaşabilir, yayınlanmış raporlara bakabilirsiniz.

Bir STK için kaynak geliştirin

Bir insan hakları örgütüne destek sunmanın bir yolu da –büyük bir ihtimalle reddetmeyeceklerdir!– etkinlikleri için kaynak geliştirmektir. Kaynak geliştirme çalışmasına başlamadan önce STK ile irtibata geçmeli ve ne yapmak istediğinizi ve bunu nasıl yapacağınızı anlamalarını sağlamalısınız. Bunun için kuruluşlara danışın. Bazı kuruluşların kaynak geliştirme için çok katı kuralları vardır, belli bazı yöntemlerle edinilmiş kaynakları kabul etmeyebilirler.

Grubunuz için en etkili kaynak oluşturma yönteminin hangisi olduğu üzerinde düşünün. Olasılıklar üzerine beyin fırtınası yapın ve grup üyeleriyle bu çalışmayı ne şekilde yaparlarsa kendilerini daha iyi hissedeceklerini tartışın.

Aşağıdaki kaynak geliştirme yöntemlerini kendi grup etkinliklerinizde kullanır mıydınız?

- Sponsorlu bir etkinlik organize etmek (koşu, yüzme, vs.)
- Kendi ürün ya da el işlerinizi yapıp satmak
- İnsanların bilet alıp katılabileceği kültürel bir etkinlik
- Bir garaj satışı, ikinci el eşya satışı, bir parti ya da yaz pikniği vs.
- Bir yardım kurumu adına insanlarla birebir ilişki içine girmek
- Bir piyango düzenlemek
- Bir yardım kuruluşuna kaynak geliştirme etkinliklerinden birine katılmayı önermek

(*) Uluslararası Af Örgütü Türkiye şubesi için bkz. www.amnesty-turkiye.org

Sonuca ulaşmak!

Bu alt bölüm, belirli hedefleri olan ve sonuca çabuk ulaşıldığı varsayılan bir dizi eylemi ele almaktadır. Bunlar çoğunlukla “bir kerelik” eylemlerdir; bu sebeple grubunuzla planlama yaparken özellikle dikkatli olmalısınız. Hedeflenen belirli sonuçlara ulaşmayan bir etkinlik moral bozucu olabilir; bu yüzden atılacak her adımın önceden düşünülmüş olması gerekir. Eylem planını oluşturmak için “Düzenleme yapmak” başlığına bakın.

Eylemin etkisini artırmak için çalışmanızı bir kamuoyu tanıtımı etkinliğiyle birleştirmeniz akılcı olacaktır.

Örnekler:

- Herhangi bir insan hakları temasına ilgi çekmek üzere bir sokak eylemi düzenleyin. Çıkan yeni bir kanuna, bir koruma alanına fabrika kurulması planlarına, tanınmış bir şirketin etik olmayan bir uygulamasına, bir azınlık grubunun insan haklarının ihlaline, halk yararına kullanılan bir binanın yerel yönetim kararıyla kapatılmasına, vs. halk tepkili olabilir. Mesajınızın nasıl yaygınlaşacağı ve kimlere ulaşmak istediğiniz üzerine düşünmelisiniz.
- Bir “oturum” düzenleyin. Değişim yaratmanın bir yolu da söylemek istediklerinizi insanların duymasını sağlamaktır. Bir oturum düzenleyerek toplum üzerinde etkisi olan yerel temsilcileri (örneğin yerel yöneticiler, iş kadın/adamları, okul yöneticileri ve toplum liderlerini) biraraya getirebilir, bu kişilerin yetişkinler paneli olarak, gençlerden oluşan diğer bir panelden yöneltilen soruları yanıtlamalarını sağlayabilirsiniz. Yetişkinler panelinde kimlerin olmasını istediğinizi düşünün. Gençlerin panelinde kimleri istediğinizi tartışın ve sorulacak sorular listesi oluşturmak üzere bir beyin fırtınası yapın.
- İçinde yaşadığınız çevre/doğanın durumunu iyileştirin. Nasıl bir çevrede yaşamak istediğinizi düşünün. Bu amaca nasıl katkıda bulunabileceğinizi tartışın. Halka açık yerlerin temizlenmesi, ağaç ve çiçek ekmek, kanal ya da havuzların temizlenmesi iyi bir başlangıç olabilir. Bu konularda maliyeti düşük tutarak da sonuca ulaşabilirsiniz. Bütün bunlardan daha fazlasını da hedefleyebilirsiniz: Toplumunuza ait diğer bireyleri projenize davet edebilir ya da önerilerinizi yerel konseyle paylaşabilirsiniz.
- Muhtaç insanlara yardım sunabilirsiniz. Bu kesimden insanlar yaşlılar, engelliler, düşük gelir düzeyinden insanlar, azınlık grupları vs. olabilir. Bu gruplar yararına belirli bir amaç için kaynak geliştirebilir, giyim ya da erzak yardımında bulunabilir; grubun durumunun iyileştirilmesinde yardımcı olabilir; grubun çıkarları için hükümet üzerinde baskı kurulmasında yardımcı olabilir; ya da basitçe arkadaşlık edebilir ve moral desteğinizi sunabilirsiniz.
- Hükümet yetkililerine, meclis üyelerine, Cumhurbaşkanına, Başbakanına, özel sektör temsilcilerine, basına, ya da ilgili aktörlere bir mektup yazarak belirli bir insan hakları teması hakkında görüşünüzü ifade edebilirsiniz. Bu tarz bir yaklaşım Uluslararası Af Örgütü'nün sık kullandığı kampanya tekniklerinden biridir. Bu eylem, aynı zamanda sorumluların belirli bir konuda kamuoyu ilgisini olduğunu öğrenmelerini sağlayan etkili bir yoldur.
 - Mektup yazacağınız kişiye uygun bir şekilde nasıl hitap edeceğinizi öğrenin.
 - Ana mesajınızı ifade ederek başlayın.
 - Kim olduğunuzu ve kimi temsil ettiğinizi anlatın.
 - Mektup gönderdiğiniz kişinin bu konudan neden sorumlu olduğunu aktarın.
 - En fazla üç nokta üzerinde durun, her noktayı açık ve net bir iddia ile destekleyin.
 - Mektubun sonunda mesajınızı yineleyin.
 - Mektubu alan kişinin ne yapmasını istediğinizi belirtin.

“Liderleri beklemeğin; kendi başınıza, bireyden bireye halledin.”

Rahibe Teresa

“Mutluluk özgür olmaya bağlıdır, özgürlük de cesur olmaya.”

Thucydides

“Chi Wen Tze harekete geçmeden önce her zaman üç kez düşünürdü. Oysa iki kez düşünmek yeterlidir.”

Konfüçyüs

Bir eylem planı çıkarmak

Başarılı aktivizm genellikle iyi bir planlama gerektirir. Bu, genel bir plan çıkararak işe başlamak durumunda olduğunuz anlamına gelmez – amaçlarınız yeteri kadar net olduğu sürece bu bölümde önerilen çalışmaları kısa bir planlamayla da uygulayabilirsiniz. Yine de, grup olarak yapacağınız bir planlama toplantısı ne istediğinize, ne yapabileceğinize ve istediğiniz sonuca ulaşmak için en iyi yolun hangisi olduğuna odaklanmanızı sağlar. Daha iddialı hedefler için bu sadece bir ilk adım olacaktır. Unutmamak gerekir ki istenen hedeflere ulaşamaması hayal kırıklığı yaratabilir. Yaptığınız ilk şeyin *etkili* olmasına çalışın.

Grubunuzla çalışırken aşağıdaki dört aşamanın üzerinden geçin:

1. Grubunuzun özelliklerini öğrenin: Grubunuz için –aşağıdaki şemadaki gibi– bir GZFT analizi yapın.
2. Ele almak istediğiniz sorunun ne olduğuna ve ulaşmak istediğiniz sonuca karar verin.
3. Grubunuzun kaynaklarını dikkate alarak bu sorunu çözümenin en iyi yolunu belirleyin.
4. HAREKETE GEÇİN!

“En hakiki bilgi, cehaletimizin boyutunu bilmektir.”

Konfüçyüs

Grubunuzun özellikleri neler?

GZFT analizi grubunuzun özelliklerini ve grubunuzun yapabileceklerine etki edebilecek dış etkenleri bulup çıkarmanın en etkili yoludur.

GZFT analizi (örnek)

Grubumuzun güçlü yanları neler?

- Büyük!
- Zamanımız var ve bir şeyler yapmaya çok hevesliyiz
- Misha'nın babası politikacı
- Şehir merkezinde toplanabileceğimiz bir yer var
- Gabriela çok iyi bir konuşmacı
- Bojka'nın bilgisayarı var

Grup dışındaki fırsatlar neler?

- Haberlerde insan haklarından çok fazla bahsedildi
- Seçimler yaklaşıyor
- Mültecilerle ilgili projeler için mevcut hibeler var
- Civar şehirde Uluslararası Af Örgütü grubu faaliyet gösteriyor
- Tiyatro etkinliği için uygun olabilecek bir kültür merkezi kuruldu

Grubumuzun zayıf yanları neler?

- Çok fazla sayıda lider var!
- Paramız yok
- Kız sayısı çok az
- Daha önce böyle bir şey yapmadık
- Bazılarımız şehir merkezine çok uzak yerlerde oturuyor
- Her zaman iyi grup çalışması sergilemiyoruz

Etkinliklerimize yönelik dış tehditler neler?

- Ekonomik durum belirsiz
- Bazılarımızın sınav dönemi yaklaşıyor
- Şehir konseyi halk toplantılarını yasaklama tehdidinde bulunuyor
- Mültecilerin yerel düzeydeki işleri kaptığına dair çok güçlü bir kanı var
- Dışarıya bir etkinlik yapmak için çok soğuk

GZFT kısaltmasının açılımı şöyledir:

Güçlü yanlar: Grubunuzun yapmakta başarılı olduğu şeyler

Zayıf yanlar: Grubunuzun yapmakta çok da başarılı olmadığı şeyler

Fırsatlar: Yararlanabileceğinizi düşündüğünüz grup dışındaki fırsatlar

Tehditler: Yapmaya çalıştığınız şeyde yolunuzu kesecek grup dışındaki unsurlar

Grubu dört küçük çalışma grubuna ayırın. Gruba dair güçlü ve zayıf yanlar, fırsat ve tehditleri bulmaları için her başlığı bir gruba dağıtın. Ardından grupları biraraya toplayın ve arkadaşlarının çıkardığı analizlerle hemfikir olup olmadıklarını anlamaya çalışın.

Yukarıdaki şema tamamlanmış bir analiz örneğidir, size fikir verebilir. Fakat bu örneği birebir kopyalamaya kalkmayın! Grubunuzun kendine özgü özellikleri vardır ve kendiniz için tanımlayacağınız güçlü yanlar/zayıf yanlar muhakkak olacaktır.

Ulaşmak istediğiniz şey ne?

Hangi konuyu ele almak istiyorsunuz? Açıkça görülen ve acilen ele alınması gereken adaletsizlikler üzerine mi çalışmak yoksa insan hakları ihlallerine karşı genel bir protesto mu yapmak istiyorsunuz?

Beyin fırtınası yapmak için çeşitli konular

Grubunuz bu kılavuz kapsamındaki etkinliklerden bazılarını uyguladıysa üzerinde çalışılabilecek konular hakkında zaten birçok fikir ortaya çıkacaktır. Çalışmanıza yeni başladıysanız grup üyelerini aşağıdaki önerilerle (ya da sizin bulduğunuz önerilerle) harekete geçirebilirsiniz. Grup üyelerine her konu hakkında genel bir bilgi sunun, arkasından dağılıp, önceliklere karar vermek üzere ikinci kez toplanana kadar kendi araştırmalarını yapmalarını rica edin.

Bir sorun listesi örneği:

- Ülkemdeki ölüm cezası
- Afrika kıtasında AIDS
- Eskimekte olan bir nükleer santral
- Mültecilere karşı olumsuz tutum
- Çocuk işçiler
- Ülkemde/başka bir ülkedeki basın özgürlüğü
- Azınlıkların kendi dillerinde eğitim görme hakları
- Aile içi şiddet

? Yaşadığınız toplumda insan hakları ihlallerine en fazla maruz kalan gruplar hangileri?

Grup hazırsa ve konulardan bazılarını daha detaylı incelediyse genel bir beyin fırtınası oturumuyla bir “sorunlar” listesi çıkarabilirsiniz. Hangi sorunlar grup üyelerini daha çok ilgilendiriyor?

Listedekileri 3 ya da 4 soruna indirip indiremediğinize bakın –belki de grubun en çok meşgul olmak istediği ve grubun üzerine gitmesi en gerçekçi sorunlar kalmalı. Farklı seçeneklerin üzerinden bir geçmeniz gerekir. Grubunuz ortak karar almakta zorlanıyorsa son kararı bir oylama ile belirleyebilirsiniz. Herkese istediklerini belirlemek üzere üç oy hakkı verin: Bir konu için üç kez oy kullanabilirler yahut iki üç farklı konu için oy kullanabilirler. Oylamadan sonra hangi konunun en çok oy topladığını bulun.

“Dünyayı güzelleştirmek için hiç kimsenin bir saniye bile beklememesi ne kadar mükemmel bir şey.”

Anne Frank

“Zeki insan doğru yanıtları veren kişi değildir; doğru soruları yönelten kişidir.”

Claude Lévi-Strauss

“Ağaçlar ve taşlar size, efendilerinizden asla öğrenemeyeceğiniz şeyleri öğretecek.”

St. Bernard of Clairvaux
(yaklaşık 1100)

Amaçlarınızı sınırlandırmak

Bu aşamada üzerinde anlaştığınız konu için bir ‘sorun ağacı’ çizmek yardımcı olacaktır. Bu hem sorunun kökenine odaklanmanızı hem de belirli bir konuyu meydana getiren öğelerin hepsini kavramanızı sağlayacaktır. Bunun ardından belki de sorunu doğrudan ele almak yerine, sorunun “kök”lerinden sadece bir tanesi üzerine gitmenin daha etkili olacağına karar verebilirsiniz.

- Uğraşmak istediğiniz sorunun ne olduğunu büyük bir kâğıdın ortasına yazın.
- Bunun altına, sorunun oluşmasına etki eden tüm unsurları yazın ve kökleri oluşturmak üzere bu unsurları temel soruna çizgilerle bağlayın.
- Her “kök”ü sırayla ele alarak bunun sebepleri üzerine düşünün. Bunları yazarak, sorunun oluşmasına sebep olan unsurlara çizgi çekerek bunları bağlayın.
- Her “kök” en derine inene kadar uygulamaya devam edin: Ağacın kökleri düşündüğünüzden daha derinlere gidebilir.
- Dilerseniz ağaca aynı mantıkla “dallar” çizebilirsiniz: Bunlar temel sorunun *belirtileri* olacaktır. Bu çalışma sonucunda, ele aldığınız temel sorunun gerçekte başka bir ağacın kökü ya da dalı olduğunun farkına varabilirsiniz.
- Çalışma sona erdiğinde ağacınıza bakın. En başta belirlediğiniz görevin üstesinden gelebilecek misiniz ya da sorunun oluşmasında etkili unsurlardan biriyle mi başetmelisiniz? Bir sorunu çözmenin çeşitli yollarını düşünmek için ağaç yardımcı oldu mu?

Hedefe nasıl ulaşacağız?

Bir strateji geliştirmek

Grubunuzun elindeki fırsatlar açıklığa kavuştuktan ve üzerine gitmek istediğiniz sorun alanına karar verdikten sonra, artık sorunu ele almanın en iyi yolları üzerine düşünmeye hazırsınız.

Şunlar üzerinde düşünmelisiniz:

1. Ele alacağınız somut sorun ne: “*Sorun Ağacı*” alıştırmasıyla hangi sonuca ulaşıldı?
2. Ulaşmak istediğiniz kesim hangisi: *Kimler üzerinde etkili olmak istiyorsunuz?*
3. Ulaşmak istediğiniz kesim üzerinde hedeflediğiniz değişimler ne: *Eyleminiz sonucunda ne yapmalarını ya da ne düşünmelerini istiyorsunuz?*
4. Değişim nasıl gerçekleşecek: *Ulaşmak istediğiniz kesim nasıl şeylerden etkilenir?*
5. Değişim yaratmak için hangi yöntemleri kullanacaksınız: *Birinci kısımda anlatılan farklı eylem şekillerini düşünün ya da kendiniz yeni fikirler üretin. Mevcut şartlar altında kullanılacak en uygun yöntem hangisi?*

Şema 2'de (sayfa 280) gösterilmiş olan farklı plan aşamaları üzerinde çalışın. Her aşamayı grubun tamamıyla tartışın. Planın her parçası üzerinde grubun fikir birliğine varmış olması gerekir. Bazı grup üyeleri bazı noktalardan hoşnutsuzsa, grubunuzun sahip olduğu değerli kaynakları kaybedebilirsiniz.

Düzenleme yapmak

Son olarak uygulamaya geçmeden önce, düzenlemeye dair sorulara yanıt verecek bir eylem planı çıkarmanız gerekir. Bunu yapmadığınız takdirde bazı önemli görevlerin yerine getirilmediğini farkedebilirsiniz, bu da uzun zamandır üzerinde çok detaylı çalıştığınız hedefleriniz üzerinde olumsuz etkiler bırakabilir.

“Amaç her zaman ulaşmak için belirlenmez, bazen de amaçlanan noktaya hizmet etmek için belirlenir.”

Joseph Joubert

Şunlara karar vermelisiniz:

- Hangi görevler yerine getirilmeli?
 - Farklı görevleri kim yerine getirecek?
 - Bunlar ne zaman yapılmalı?
1. Planınız üzerinde nasıl ilerlediğinize dair üzerine işaret atabileceğiniz bir liste hazırlayın. Bunun için iki büyük kâğıt parçası ve keçeli kaleme ihtiyacınız olacak.
 2. Tartıştığınız konunun ne olduğu herkes için açık ve net olmalı. Bir kişiyi yazıcı olarak belirleyin. Kâğıdın en üstüne bir başlık atın. Yapılması gereken tüm işler üzerine bir beyin fırtınası yapın ve herkesin görmesi için bunları büyük boy kâğıtlardan birine yazın.
 3. Bir etkinlik düzenliyorsanız, o gün neler olabileceğini hayal edin. Tüm işlerin gözden geçirilip geçirilmediğini bir kez daha kontrol edin.
 4. Şimdi listenin üzerinden geçerek hangi işlerin şimdi, hangisinin yakın zamanda, hangisinin sonra yapılacağını tespit edin. Her iş için Ş (şimdi), Y (yarın) ya da S (sonra) harflerini kullanın.
 5. İkinci sayfayı “karar” sayfası olarak kullanın. Kâğıdın sol tarafına yerine getirilecek görevleri sıralayın, yanındaki sütuna her bir görevi kimin yerine getireceğini yazın. Son olarak, üçüncü sütuna görevlerin yerine getirilmesi için son tarihi yazın.
 6. İşleri aranızda paylaşın: Her şeyi bir ya da iki kişinin üzerine yıkmayın! Hasta oldukları takdirde ya da başka işlerle yoğun olarak uğraşmaları gerektiğinde ne olacağını düşünün! Aşağıda bir “karar” sayfası örneği bulunmaktadır:

“Muktedir olduğunu düşünen kişi muktedirdir.”

Buda

Karar sayfası

Etkinlik: Azınlık hakları için sokak eylemi		
Görev	Kim yerine getirecek?	Ne zaman?
Dağıtmak üzere broşür hazırlama	Sally, John, Natalie, Mark	10 ve 17 Eylül toplantılarında
Baskı işini düzenleme	Rumen, Mark	20 Eylül'den sonra
Bezafiş/döviz hazırlama	Herkes	24 Eylül'le başlayan hafta
Bezafiş için malzeme alma vs.	Shila, Karen, Ivan	17 Eylül'le başlayan hafta
Başkalarının ilgisini çekmeye çalışma	Shila, Moca, Tania	Tarih kesinleştiğinde
Yerel düzeydeki kurullarla irtibata geçme	Damien, Sue	
Polise haber verme	Damien, Sue	
Toplum üzerinde etkili bir kişinin katılımını sağlama		
Azınlık gruplarına haber verme		
Konuşmaların taslağını çıkarma		
İkram ayarlama		
Eylem bittikten sonra ortalığın toparlanması		

Şema 2

PROGRAM PLANI

Hangi sorunu ele almak istiyorsunuz?

- insanların haklarını talep etmemesi •
- işkencenin hâlâ devam etmesi •
- x'in ... ülkesinde hâlâ düşünce suçlusu olması •
- y'nin yasalara aykırı bir güce sahip olması •
- bir etnik azınlığın ayrımcılığa maruz kalması •
- hükümetin kitle imha silahları ticareti yapması •

Ne tür değişimler görmek istiyorsunuz?

- Ulaşılmak istenen kesimin duygularında değişim •
- kamuoyu görüşünde değişim •
- kazanılmış yeni beceriler •
- farklı aktörlerin etkin katılımı •
- basında yer verilmesi •
- yeni kanun •
- ombudsmanlık kurumu •
- bir adaletsizliğin düzeltilmesi •
- konunun tartışmaya açılması •

Ulaşılmak istediğiniz kesimi etkilemek için hangi araçları kullanacaksınız?

- basına mesaj göndererek •
- İnternet aracılığıyla •
- kampanyalar; halk toplantılarıyla •
- postalama, broşür ve posterlerle •
- bilgi sunan reklamlarla •
- makalelerle, istatistiklerle •
- sokak gösterisiyle •
- eğitim kursları; münazaralar; seminer/atölye •
- çalışmalarıyla •
- hükümete mektup yazarak •

Ulaşılmak istediğiniz kesim kimlerden oluşuyor?

- gençler •
- bulduğumuz bölgedeki insanlar •
- anneler •
- politikacılar •
- özel sektör •
- uluslararası toplum •

Değişim nasıl meydana gelecek?

- tartışarak/ikna ederek •
- insanları eylemlerle şok ederek •
- hukuki yollarla •
- seçim/referandumla •
- uyanık davranarak •
- ulaşılmak istenen kesimi cesaretlendirerek •
- belli vakalar üzerine bilgi sağlayarak •
- kamuoyu baskısı; lobi yoluyla •
- uluslararası baskıyla •